

Fig. 1. Gimlinge. Ydre, set fra Sydøst.

V. H. 1931

GIMLINGE KIRKE

VESTER FLAKKEBJERG HERRED

Kirken, der var viet til Vor Frue¹, nævnes i Roskildebispens Jordebog o. 1370 med to Bols Land og en Afgift paa 1 Mark². 1461 tilhørte den Roskildekanniken Christoffer Jensen (Present)¹. Ved Skøde af 28. April 1688 fik Hugo Lützow til Lundsgaard (og Vollerupgaard) overdraget Patronatsretten³, og Kirken blev indlemmet i Gimlinge Kirkegods og fulgte dette under dets skiftende Ejere. Fra Gyldenholm overgik den til Selveje 1. Januar 1932.

Kirken ligger paa en ganske flad Højning i Landsbyens nordvestlige Udkant. Kirkegaarden hegnes i Vest og Syd af middelalderlige Mure af Kamp og Munkesten; til de andre Sider er Murene omsat, tildels dog med Benyttelse af det gamle Materiale. Store Partier er endnu afdækkede med middelalderlige Tagsten («Nonner»). I Sydmuren udfor Koret staar den østre Ende (Øst- og Sydmur) af en sentmiddelalderlig *Kirkelade* af Munkesten, og af dens vestlige Ende er Fundamenter fundet paa Kirkegaarden. Ladens oprindelige Maal har været o. 15 m × 7,50 m.

Bygningen bestaar af romansk Kor og Skib med fire gotiske Tilbygninger: en Forlængelse af Koret, et Sakristi ved Korets Nordside, et Vaabenhus ved Skibets Sydside og et Vestaarn, samt ved Skibets Nordvesthjørne et lille, moderne Ligkapel.

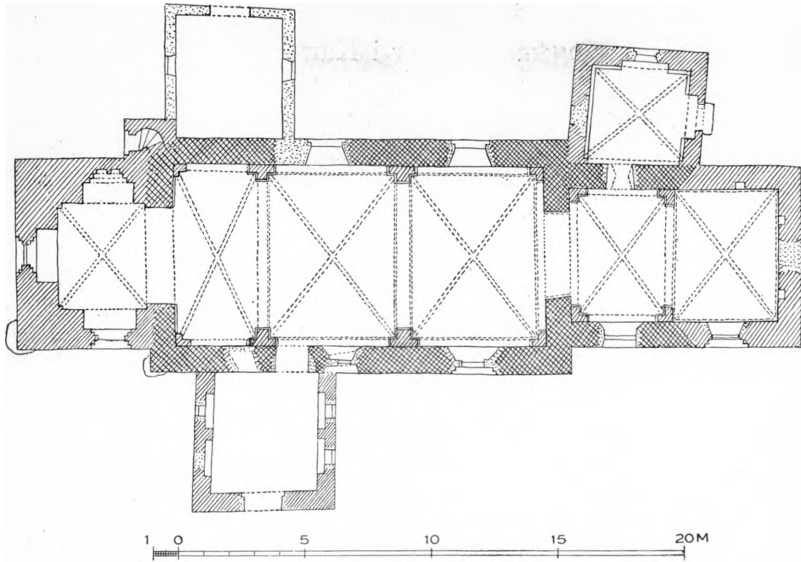

Fig. 2. Gimlinge. Plan. 1:300. Maalt af Charles Christensen 1932.

Det romanske Anlæg er ret anseligt, i Særdeleshed er Skibet usædvanlig langt, mere end dobbelt saa langt som bredt (14,75 m $\times$ 7 m). Det ligger nær at tænke sig det forlænget mod Vest; men en saadan Forlængelse lader sig ikke paavise, omend Vestgavlen virkelig er ommuret i senromansk Tid, og den vestre Ende af Sydmuren er af Munkesten. Murene i den oprindelige Kirke er opført af raa og kløvet *Kamp* med kvaderhugne Hjørnesteen. Det er sandsynligt, at der oprindeligt har været en Apsis i Øst, idet der ved en Udhugning i den nuværende Østgavl til Anbringelse af en Mindetavle blev fundet flere krumme, svagt profilerede Sten, der kan have været anbragt i Apsidens Gesims eller Sokkel. Skibets romanske Murhøjde er o. 4,85 m. Murene har indvendig og udvendig været dækket af Puds, og herunder ses Kvaderridser i Fugemørtelen, der er strøget langt ind over Stenenes Flader. I Koret ses Rester af et oprindeligt Vindue i Overkanten af det moderne Sydvindue, og i Nordsiden staar et tilsvarende, der er tilmuret i indre Murflugt, men ses fra Sakristiets Tagrum, 75 cm bredt, og med lidet smigede Sider, sat af raa Kampesten. Der er i dets Lysning fundet Rester af en oprindeligt * *Træramme* med Glasfals (nu i Nationalmuseet). I Skibet stod øst for Syddøren Rester af et af de oprindelige Vinduer, som i nyeste Tid er omdannet (nu slankt spidsbuget) og fra Vaabenhusloftet ses et andet, vestligere, der i Modsætning til de øvrige er muret af Munkesten (senere omdannet og forhugget); inde i Kirken er den senere Skjoldbue muret udenom det. Hvis der oprindeligt har været Vindue paa dette Sted, maa der i alt have været tre i Sydmuren. Nord-døren er tilmuret, og maaske helt ødelagt, men undersøgtes i 1921; den var

udvendig rundbuet med Stik af kiledannede Kampesten, indefter fladt af-dækket med Egeplanker og med Huller i Karmene til Stængebom. Syddøren er udvidet i nyere Tid, men har dog indvendig endnu de gamle Kampestens-kvadre i Karmene. Triumfbuen er bred og rund med fremspringende Kragbaand af Kamp, den nordre profileret med to simple Afsæt nedefter. Skibets Østgavl er helt ommuret med Munkesten i den senere Middelalder og har nye, glatte Kamme. Korets Østgavl forsvandt ved dettes Forlængelse mod Øst. Endnu i Overgangstiden mellem romansk og gotisk Stil (o. 1250—1300) blev Skibets Vestgavl udvendig ommuret med Munkesten, og fik — over et indlagt Savskifte i Gesimshøjde — hele sin Gavflade lagt i Zigzagmønster (sml. Sørbymagle S. 827). Kun den søndre Halvdel af denne er nu bevaret.

Gotiske Omdannelser og Udvidelser. O. 1375—1400 er den oprindelige Kirke blevet overhvalvet, Koret med eet, Skibet med tre Krydshvælv, af hvilke det vestre af Hensyn til de gamle Døre er gjort kortere end de andre. Det er alle pyntelige Halvstens Hvælv, noget uens i Enkeltheder. Korhvalvet har Halvstens Ribber og Helstens spidsbuede Skjoldbuer, og Hvælvingspillerne har omløbende Rundstavs-Kragbaand. Kapperne er stærkt buklede; ingen Overribber. Skibets Hvælvinger har lignende Ribber og Skjoldbuer, mens Gjordbuerne er henholdsvis to og halvanden Sten brede; Ribberne løber af paa en lille cylindrisk Konsol. De ikke-omløbende Kragbaand har hulet Skraakant, medens der forneden paa Pillerne er Sökkelfremspring med rundet Kant, undtagen i de to Østhjørner, hvor der har staaet murede *Side-Alterborde*, vistnok ældre end Hvælvene; endelig er der Rundstave langs Kappekanterne. Det vestre Hvælv er dog noget enklere, idet det mangler Kragbaand paa Skjoldbuerne og Konsolsten under Ribberne; paa Oversiden er det uden Overribber, medens de to andre Fag har Helstens Overribber; mod Vestgavlen har det hverken Skjoldbue eller Rundstav. Der er næppe nogen Forskel af Betydning paa de fire her beskrevne Hvælvingers Alder (sml. Kalkmalerier).

Kort efter Overhvalvningen er Korgavlen og Apsis, hvis en saadan har været, nedrevet og *Koret forlænget* et Stykke mod Øst. Ogsaa de gamle Hjørner nedbrødes og deres Kvadre flyttedes til de nye Hjørner. Ellers er Hovedmaterialet Munkesten. Koret fik en Gesims af tre udkragende Munkestensskifter, der samtidig førtes hen over det gamle Kor, hvis Mure forhøjedes tilsvarende. Mod Øst et udvendig med Munkesten tilmuret, stort, rundbuet Vindue (udv. 200 × 135 cm) med enkelt Halvstens Stik, smigdannet til begge Sider, de smigede Sten synes tilhugne i Haanden. Gavlfeltet derover er glat, med et Savskifte ved Foden. Kammene er ommurede i nyere Tid. Forlængelsen dækkes af et samtidigt Halvstens Krydshvælv med Halvstens retkantede Ribber, der snævrer jævnt ind nedefter og kun er Kvartsten brede forneden. Der findes Rundstave langs Kappekanterne, men ingen Skjoldbuer. Kapperne er

ret flade og uden Overribber, men med Fodforstærkninger paa Oversiden. Paa hver Side af Alteret er der en lille Gemmeniche med Spærstik og en lignende østlig paa Nordvæggen.

Sakristiet er som de andre middelalderlige Tilbygninger overvejende af Munkesten, over en Syld af fremspringende Kampesten. Mod Vest og Øst ses Spor af tilmurede, spidsbuede Vinduer, medens nuværende Dør og Vindue er moderne. Nordgavlen har syv Kamtakker og syv Højblændinger afdækkede med Spærstik. Det Indre har oprindeligt i de tre frie Mure haft spidsbuede Blændinger (den vestre tilmuret og en Ligsten indsat heri), der har gaaet helt ned til Gulvet, og derimellem forneden et Fremspring, 5—6 Skifter højt, en halv Sten bredt. Det dækkes af et samtidigt Krydshvælv med Halvstens Skjoldbue mod Koret og Halvstens Overribber med Trinsten. Til Koret en fladbuet Dør med borthugget Fals.

Vaabenhuset er stærkt omdannet i senere Tider. Døren og den glatte Gavl derover er nymuret tildels med Munkesten, og Loftet ligger højere end oprindeligt. I hver af Sidevæggene er to fladbuede Blændinger, de vestre med smaa, fladbuede Vinduer, nu omdannede eller tilmurede, de østre med to nye, spidse Vinduer.

I det ret anseelige *Taarn* er der indvendigt blandet mange Kampesten mellem Munkestenene. Taarnrummet dækkes af en oprindeligt Halvstens Krydshvælving uden Skjoldbuer. Mod Nord, Vest og Syd er høje og dybe Spareblændinger, der naaer helt ned til Gulvet, spidsbuede som den brede Arkade ind til Skibet. Alle Buer har pudset Underside indtil en halv Sten fra Kanten. I Blændingerne findes store, spidsbuede, falsede (indvendigt oprindeligt dobbelt falsede) Vinduer; det nordre, der er stavværksdelt med Toprude mellem to Spidsbuer, staar dog blændet, og det er tvivlsomt, om det nogensinde har været aabent. Det samtidige Trappetaarn er af sædvanlig sentmiddelalderlig Type med skydeskaarsagtige Lyssprækker; Indgangsdøren er ommuret. Foroven findes, foruden den sædvanlige Indgang til Taarnet, ogsaa en oprindeligt Sidedør til Skibets Loft. Mellemstokværket har i Syd og Vest haft smalle, fladbuede Vinduer med brede Smige indefter, det søndre er nu udvidet, det vestre tilmuret. I Klokkestokværket til hver Side et Glamhul med to Spidsbuer og rund Topplug, alt i en spidsbuet, falset Indfatning. Gavlene er begge glatte og ommurede i ny Tid. Paa Tagryggen bag vestre Toptinde staar en Vindfløj med Bogstaverne C. S. Q. og Aarstallet 1848, samme Initialer ses — men med Aarstallet 1861 — paa Taarnets Sydside og bestemmer vel Tiden for Skalmuringen her. Bogstaverne henviser til Ejeren af Gimlinge Kirkegods, C. S. Qvistgaard, der var Sognepræst til Boeslunde og senere (1840—1866) til Gimlinge.

Ligkapellet er af smaa Sten og — nærmest Skibet — af Munkesten. Trods det gamle Materiale synes det helt igennem at være en moderne Bygning

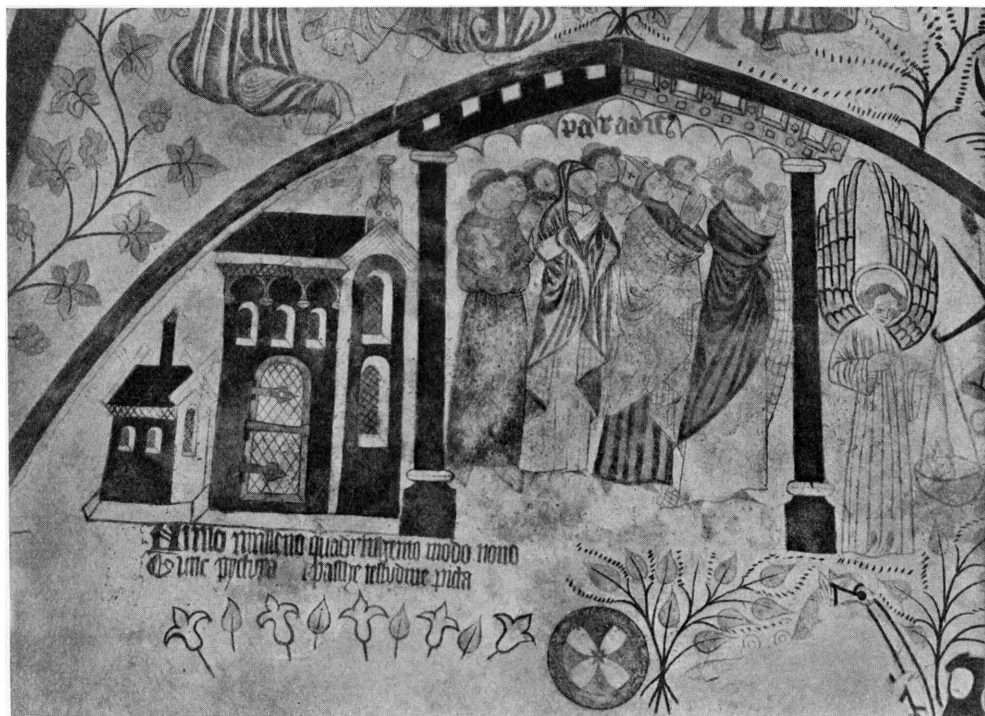
(sidste Halvdel af 1800'erne). Dets Taggavl har syv Kamtakker og syv spidsbuede Højblændinger. Der synes at have staaet en ældre Bygning lidt østligere paa samme Sted.

Kor og Skib har gammelt, men omsat *Ege-Tagværk* af Dragerstolstype med bladede Forbindelser og øksehugne Numre. I Koret er Spærstivernes nederste Ende affaset. Tilbygningerne har moderne Tagværker. Ved en Restaurering 1935 fik Kirken nye, store, spidsbuede Vinduer; ved Udhugning af det vestlige Sydvindue i Koret fandtes et Hulrum med Plankebeklædning.

Alle Tage er hængt med Vingetegl. Kirken er hvidtet ind- og udvendig.

KALKMALERIER

Kirken har smukke og værdifulde Kalkmalerier, afdækkede 1920 og restaurerede i 1921—22 af Nationalmuseet ved Eigil Rothe og N. Rich. Rasmussen⁴. De lindes i Koret, paa Korbuen og i Skibets to østre Hvælvingsfag, og er malede paa et Hvidtelag, som binder direkte paa Pudsen, altsaa praktisk talt samtidige med selve Hvælvene. Hermed stemmer ogsaa, at Billederne i Korets senere tilføjede Østfag i deres Malemaade og Farveholdning er noget forskellige fra de andre og godt kan være et Tiaar eller mere yngre. Disse yngre Malerier er daterede 1409 og signerede af Mester Martin Maler, den samme som har smykket Gerlev Kirke (Slagelse Herred S. 714) og Mogenstrup Kirke ved Næstved (Præstø Amt S. 754) med Kalkmalerier. Dekorationerne i de ældre Fag er endnu udpræget af 1300'ernes Karakter. Særlig gælder det Malerierne paa Korbuens Underflade, der er kvadreret med rødbrune Streger og Felterne udfyldt med Korsblomster, grønne, røde, blegegrøde eller hvide. Over hvert af Kragbaandene er et lille, rundbuet Felt med en Helgenindefigur paa grøn Bund, i Nord: S. Katharina med Sværd og Hjul, i Syd: S. Dorothea med Kurv og Blomsterkvist. Paa Korbuens søndre Vange er i Pudslaget indridset et Aarstal: »MCCCLXXI«, maaske en Datering paa Maleriet ovenover. I det ældre Korhvælv og i Skibet er kun Hvælvningernes Ribber og Buer dekorerede; det eneste Figurbillede, der her lindes, er en S. Kristoffer paa Skibets Nordvæg, skraat overfor Indgangsdøren, og denne Figur er uden Tvivl af Mester Martin. Ornamenterne er mest Ranker, Zigzagbaand, Skraabaand og Gitterværk, i Koret har Rankerne noget ældre, stivere Karakter, baade Vinrankerne med Drueklaser og især den næsten romanske Halvpalmetranke paa Buernes Forside. I Skibet har Rankerne mest Kløverblade eller Spydblade og de lange karakteristiske Slynghraade, der giver dem et saa livligt Præg. Skibets Hvælv har desuden store Dekorationer omkring Krydset, det østre med Vinblade paa en lang Stængel, der gror op fra Toppen af Buerne; det vestre har en Roset med en Krans af Liljeblade udenom. Paa den østre Gjordbue er der over Sydsidens Kragbaand ridset en utydelig Indskrift i

E. Rothe 1922

Fig. 3. Gimlinge. Kalkmalerier, fra 1409, paa Korets Nordvæg (S. 849 f.). Under Himmelborgen den versificerede Datering. Efter Istandsættelsen.

Kalken (1300'erne?). Paa den modsatte Side er med smaa Minuskler malet: »Maria«. Paa Triumfvæggen udenom Korbuen har der oprindeligt været en Ranke-Dekoration med to Drager i Midten, men den var helt ødelagt, og den nuværende Dekoration er moderne.

I det østre Korhvalv er det Figurbillederne, der har Overvægten, og de breder sig her ogsaa hen over Vægfladerne; dog gror Slingtraadsplanter op imellem Figurene paa den for Mester Martin karakteristiske, tilfældige og usymmetriske Maade, ligesom vi i Krydset har den af ham saa yndede Skæl-Roset. I Østkappen fremstilles Dommedag. Midtfiguren er Gud Fader (med Sværd og Liljeblostm i Munden), som holder sin korsfæstede Søn foran sig (»Naadestolen«); udenom knæler Maria og Johannes (Fig. 7) og fornedede Apostle og andre hellige, medens Engle blæser i Basuner. De hertil hørende Fremstillinger af Himmerig og Helvede ses paa Sidevæggene. Helvedes-Billedet er meget beskadiget af Sydvinduet, man saa' bl. a. en Meneder (»perjurus«) blive trukket op af sin Grav af en hornet Djævel (Fig. 6, nu ødelagt); smukt bevaret er derimod Paradisbilledet (Fig. 3) paa Nordvæggen, hvor man ogsaa ser en Engel og Djævel ved Sjælevægten. Under Himmeriges Borg staar den daterende Indskrift, to latinske Heksametre:

E. Rothe 1922

Fig. 4. Gimlinge. Kalkmalerier paa Korets Nordvæg. Sjeløvejningen og forreden to af de hellige Konger (S. 849, 852).

E. Rothe 1922

Fig. 5. Gimlinge. Kalkmalerier i østre Korhvælv. Vestkappen. Gravlæggelsen og Mestersignaturen (S. 852).

E. Rothe 1922

Fig. 6. Gimlinge. †Kalkmaleri paa Korets Syd-væg. Menederen (S. 849).

E. Rothe 1922

Fig. 7. Kalkmaleri i østre Korhvælv. Østkappen. Johannes i Dommedagsscenen (S. 849).

E. Rothe 1922

Fig. 8. Gimlinge. Kalkmalerier i Korets østre Hvælv. Nordre Kappe (S. 852).

»Anno milleno quadringento modo nono
 Tunc pyctura [fuit] pasche testudine picta«⁵
 (»I det Aar tusind, fire hundrede og nys det niende,
 da maltes Paaskebilledet i Hvælv«)

Paaskebillederne begynder i Nordkappen (Fig. 8) med Gethsemane Have, Tornekroningen, Hudflettelsen og Korsegangen, derefter følger — i lidt uhistorisk Orden — i Sydkappen Judaskysset, hvorved Jesuordet: »amice ad quid vemisti(!)« (»min Ven, hvorfor er du kommet?«), Fremførelsen for Pilatus, Korsfæstelsen, Maria med sin afsjælede Søn paa Skødet og Kristi Nedtagelse af Korset. Endelig i Vestkappen Gravlæggelsen og Opstandelsen. Under Kristi Grav staar Malerens Signatur (Fig. 5) med store, anmassende Minuskler: »Martinus maler fecit hoc« (»Martin Maler gjorde dette«).

Paa den nedre Del af Væggene har der været Billeder af Jesu Barndoms-historie, men de er for største Delen ødelagte eller dækkede bag Altertavlen. I det nordøstre Hjørne ses de Helligtrekongers Tilbedelse, hvis Underskrift er et latinsk Heksameter: »Caspar fert myrram, thus Melchior, Balthazar aurum« (»Caspar bringer Myrra, Melchior Røgelse, Balthazar Guld«); bag Kongerne en Staldknægt, som holder en Hest ved Tømmen, en morsom lille hætteklædt Figur (Fig. 4). Syd for Alteret staar under Bueslag tre Præster med Kalke (sml. Ørslev S. 903). Blandt Farverne er rødbrunt og grønt dominerende, i mindre Udstrækning forekommer gult, graasort, blegrødt og nu dekomponeret rødt (Mønje).

Paa Nordvæggen i Korets Østfag er et enkelt Indvielseskors. Tre prægtigere Kors med lange Slingtraade er malet paa Skibets Vægge.

INVENTAR

Alterbord, muret af Munkesten opad Korets Østvæg, med et øvre, svagt udkragende Skifte, men dækket paa Siderne af nyere Fyrrepaneler med to Felter, dannede af lodrette Profillister.

Alterbordsforside af Eg, fra o. 1600, med tre rundbuede Arkadefelter, der har riflede Pilastre, Profillistekapitæler, fordybet Bueslag med tunget Inderkant, reliefskaarne Trekantblade i Buehjørnerne, og er adskilte ved Lister med fordybede Felter. Portalfelterne har, malet paa Kridtgrund, i Bueslagene: Kerubhoveder (kortklippet Haar; Halsstrimmel); i selve Felterne: Kassetteværk omkring runde Felter med Guldgrund, hvorpaa med Sort: Kalk og Oblat, Jehovas Navn, Budordene paa Hebraisk. Kassetteværket staar med grøn Farve, sortskygget, paa graahvid Bund; Keruberne har gule og orange Vinger, grøn Bund. Rammeværket er senere stafferet (1680): sort med smaa Guldornamenter.

V. H. 1931

Fig. 9. Gimlinge. Alterkalk 1833 (S. 854).

V. H. 1931

Fig. 10. Gimlinge. Alterstage 1627 (S. 854).

Altartavle i Høj-Renaissance, fra o. 1600. Storstykket flankeres og deles af riflede, korintiske Halvsøjler i tre lige store Felter, hvert igen delt i en firkantet nedre og en rundbuet øvre Fylding. Storvingerne har reliefsskåret Rankeværk omkring et skægget Mandshoved og bræmmes af et Beslag med Cirkelrosetter, Medaillon med Sol, Kerubhoved i skjoldformet Indfatning, og ender i et Fuglehoved og i en Fugleklo med Kugle (sml. Sørbymagle, S. 829). Storstykket krones af en buet Baldakin med Blomsterspir og nedhængende Bladfrise i nygotisk Stil fra 1800'erne. Topstykket, der nu af Hensyn til Kalkmalerierne er nedtaget og anbragt i Sakristiet, flankeres af to nedadspidsende Halv-Søjler med Skaftringe og har et rundbuet Dobbeltportalfelt samt en Trekantgavl med reliefsskåret Kerubhoved. Topvingerne er bræmmede af Akantusbladværk. To tarveligt udskårne Kvindefigurer med Basuner, der var anbragt paa Siderne af Topstykket (ikke oprindelige), er nu nedtaget og henlagt paa Vaabenhusloftet. Tavlen er i 1680 blevet istandsat og stafferet. Storfeltets Fyldinger har faaet Malerier med tilsvarende latinske Indskrifter (i nedre Række fra Nord til Syd: Hyrdernes Tilbedelse, Nadveren, Opstandelsen; i øvre Række: Kristi Daab, Korsfæstelsen, Helligaandens Udgydelse). I Fodstykkets Felter maledes Fader Vor og Nadverordene, med gylden Fraktur,

og paa Postamenterne herved Navnene paa Kirkens Øvrighed: »Kirkens Stiftslæns Mand Johan Christoph von Korbitz, Directure Biskoppen Docter Hans Bager, Prousten Mg. Jacob Jørgensen Kofoed, Sogne Præsten Hr. Peder Povelsøn Roeskild, Kirckwerger Bertel Christophersøn« samt Aarstallet 1680. I Topstykket maledes samtidig Chr. 5's og hans Dronnings Navnetræk. Tavlen staar med velbevarede Farver fra 1680, dog er Baldakinens blaa Bundfarve senere⁶. Paa Bagsiden af de nedre Smalfelter sidder gotisk Foldeværk af tre Fyldinger, vistnok anbragt her ved Tavlens Forandring 1680.

Altersølv. Kalk (Fig. 9), af kbh. Prøvesølv 1833, 19 cm høj, af tyndt, drevet Arbejde. Rund Fod med Bladkant; riflet Skaft, spinkel Midtring; glat, øvre Skafled med riflet Overkant; Bæger med udbuget nedre Parti med Akantus-bladrække. Mestermærke for P. Foght (Olrik 412).

†*Kalk* og †*Disk* havde (1755) Indskriften: »A(nn)o 1550 Hr. Simon Jensen Soven Præst i Ghemling Per Jensen Wemlös Kirkevær Jens Bosen i Ghemling Kircheværger«.

Alterstager (Fig. 10), 49,5 cm høje, fra 1627. Stagerne, der hviler paa tre Kuglefodder, har balusterformet Skaft og om Fodskaalen graverede Versaler: »Disse Stager hior Gimlinge Kiercke til H Thomes Guds Ords Tienner Olle Hansen Kiercke Werge Ano 1627«. I Midterskaftningen findes to firsidede Indsnit (til †Lysearme); den øverste Del af Stagerne er støbt for sig. 1667 fik Hans Rotgieter i Næstved 2½ Rdl. for at gøre to nye Arme og et nyt Ben til Stagerne (Rgsk.).

†*Relikvieskrin* »paa Kirkens Alter«, omtalt 1868.

* *Monstranshus*, fra 1521, firsidet, paa høj, kanelleret Fod og med pyramideformet Top, stærkt fornyet. Malet Minuskelindskrift: »A. D. mdxxi istud opus fecit Nicola(us) Andree pastor quondam huj(us) eccle(sie)« (»I Herrens Aar 1521 udførte Niels Andresen, forud Præst ved denne Kirke, dette Arbejde«). Paa Skabslaagen Kristus med Rigsæble i Relief og herunder reliefskaarne Vaaben for Erik Daa til Vollerupgaard og Inger Torbensdatter Present (sml. S. 857). Henlaa en Tid paa Vaabenhusloftet og kom 1848 til Nationalmuseet.

Font, romansk, af Granit. Den nærmest cylindriske Kumme, Tvm. 83 cm, har svagt fremtrædende Tovsning foroven. Fodstykket er nyt, af Cement; Kummen udmuret.

Fad, af Nürnbergerarbejde o. 1550, 56 cm i Tvm., med en Fremstilling af Marias Bebudelse, omgivet af Majuskel-Ring og en Bladbort. Paa Kanten Hund- og Hind-Frise og Fabrikationsmærke R S⁷.

Korbuekrucifiksgruppe (Fig. 11), fra o. 1400—1450, Kristusfiguren dog muligvis en senere Efterskæring efter et ældre Forbillede. Figuren, o. 110 cm høj, har Tornekrone, lange, glatte Lokker, lukkede Øjne, spidst Fuldskæg, strakte Knæ og Lændeklæde med nedhængende Sidesnipper. Paa det nye Korstræ

V. H. 1931

Fig. 11. Gimlinge. Korbuekrucifiksgruppe (S. 854).

er foroven og til Siderne anbragt de til det oprindelige Kors hørende kvadratiske Plader med reliefskaarne Evangelistmærker (Markus, Lukas, Johannes). Nyere Oliemaling. Nu ophængt paa Korets Nordvæg. Sidefigurerne, 77 cm høje, har Spor af Maling paa Kridtgrund; de ligger nu paa Vaabenhusloftet.

Prædikestol, i Høj-Renaissance fra 1594 (sml. Kirkerup S. 841, fra 1593). De fire Fag (et femte, oprindelig Vægfag er glat) deles ved frie, toskanske Søjler, hvorpaa Prydbælter med Kerubhoved og Bladværk, og har i Storfelterne rundbuede Portalfyldinger med reliefskaaret Bladværk. I de to midterste Felter er skaaret Lensmanden paa Antvorskov Christian Friis til Borreby og Mette Hardenbergs Vaaben. De nedre Smalfelter, der adskilles ved Postamenter med Løve- eller Diademhoved, har glatte Fyldinger med rektangulære Spejl, medens Frisen er gennemløbende, dog med smaa Hjørne-Kerubhoveder. Paa Undersiden har den reliefskaaret Baandslyng. Oprindelig Underbaldakin med profilerede Bøjler, der ender i Smaavolutter og er samlede paa en Hængeknop. Ny Opgang. Stolen staar nu egetræsmalet, men er vistnok rensat forinden. Paa Stolen læstes (1755) Indskriften: »Ao 1594 blef dette Arbejde færdig, da var Christian Friis Høvitsmand paa Antvorskov«. Syvsidet Himmel med tresidede Topstykker, hvori Kerubhoved eller skægget Mandshoved. Frisen deles ved Kerubhoveder paa Hjørnerne. Paa Undersiden er der en reliefskaaret Dobbeltroset og Hængedue. Under Frisen er Hængeornamenter med Volutter. Egemalet.

Timeglas med fire Glas, indsat i en enkel Blikramme.

Paa †*Skriftestolen* var i Følge Beyer (1820) »afskildret Luther og Melanton for næsten 300 Aar siden«⁸.

Stoleværket er fra o. 1850—60.

Pengeblok af Eg med Renaissance-Fladsnit (Kassette- og Volutværk) paa Fodstykets Sider, fra o. 1600—1625.

†*Gammel Dør*, simpel, nævnt 1832.

†*Pulpiturpanel*, fra 1649, med de 12 Apostle afmalet, og »forfærdiget ved Ventzel Rotchirch Amtmand paa Antworschov«, nævnes 1755 og 1832; et *Brudstykke er nu i Nationalmuseet.

Lysekrone af Malm, med balusterformet Skaft, foroven endende i en Dobbeltørn, forneden i en stor Kugle. Lysearmene (oprindelig 18), hvoraf tre nu mangler, ender i en indre Spiral med trefliget Blad eller Profilhoved og har midt paa Armene støbte Havuhyrer. Paa Kuglen graveret: »Anno 1694, d. 5. Marti er denne Lyse Crone givet til Gimlinge Kirke af Kirkens Patron høvædle oc velborne Fridrich Lutzow, romerske keyserlige Maytt. velbestalter Obrist Lieutenant ved det keyserlige Artiglerie udi den langvarige Krig imod Tyrken, da hanem den efter hans Sal. Herr Faders Død arveligen til falt«.

**Lysekrone* af Jern, sentmiddelalderlig, indsendt 1848 til Nationalmuseet.

†*Sejerværk*, blev repareret 1663 af Peter Sejermager i Næstved. (Rgsk.)

Klokker. 1) 1618. Versaler mellem Bladværks-Borter: »Mit Gottes Hulf gos mich Hartwich Quellichmeier Anno 1618«. Paa Siden en af Løver baaret Kartouche med C. 4 og en rund Medaillon med Marias Bebudelse; Hankene har Kerubhoveder. Tvm. 115 cm.

2) 1634. Versaler mellem to Borter, den øvre af Guirlander og Rankeværk med Kerubhoveder, den nedre af symmetrisk Renaissance-Bladværk: »Aus dem Feuer bin ich geflossen Felix Fuchs hat mich gegosen Anno 1634«; derunder: »Jepe Pederson«. Hankene har Skælornamenter. Tvm. 99 cm.

Paa *Klokkestolens* Overligger: 1790.

GRAVMINDER

Epitafier. 1) Hugo Lutzow, Kgl. Majestæts Befalingsmand over Anderskow, Korsør og Ringsted Amter, født 1. Marts 1617 paa Dømits Fæstning i Mekelborg; »med Troskab haver hand tient Dronning Sophia, Kong Christian IV, Kong Frederich III til deris Dødedag og Kong Christian V til sin Dødedag«; gift første Gang i 10 Aar med Fru Ide Rosencrants (fem Sønner og en Datter), anden Gang i 16 Aar med Fru Karen Juul til Lindsgaard (en Søn og en Datter); »omsider ked af Verdens Uro, Møye og Ubestandighed haver han tilhandlet sig denne Kirke til sig og sine tvende Hustruers Hvilested«; død 21. Marts 1693 i sin Alders 77. Aar og Amtsbestillings 38. Aar. Versal-Tværskrift. Brunrød, lidt grønspættet Kalkstensplade, 130 × 75 cm; indsat i Sakristiets Vestvæg.

†2) Niels Jørgensen til Vollerupgaard, død 1584. Opsat af Jakob Jørgensen 1585⁸.

†3) Sat af Præsten Peder Poulsen, med Malerier fra 1680, af ham selv, Hustru og ni Børn; omtalt af Høyen 1832. Epitafiet er vel blevet malet af den samme Maler, som i 1680 dekorerede Altertavlen.

Gravsten. Ide Rosenkrantz, Hugo Lützow og Karren Juel. Indskriften bestaar kun af de indhuggede Navne. Versaler. Gotlandsk Kalksten, 200 × 153 cm. Stenen skal tidligere have ligget i Skibets Gulv foran Koret (Løffler 1886); nu i Sakristigulvet foran Epitaf Nr. 1.

* *Ligkistebeslag* af Messing, fundne 1920 ved Anlæg af Varmeværket: et Jesusmonogram, et Timeglas, et Dødningehoved og en Knogle samt Bogstaverne K E D og Cifrene 166. I Sorø Amtsmuseum.

†*Begravelser.* Erik Daa og Frue (sml. Monstranshus) »menes at ligge i Gimlinge Kirke i en muret Grav uden Gravskrift«⁹.

1755 nævnes, at Kirkepatronen Ritmester Claus Beenfeldt, hvis Insignier, en Kaarde og et Par Sporer, var ophængt i Kirken, er begravet under Sakristigulvet.

